
PRAKTISCHE HANDLEIDING

EERSTELIJNS SIGNALERING
VAN SLACHTOFFERS
VAN MENSENHANDEL

GERICHT OP GEDWONGEN BEDELARIJ EN STRAFBARE ACTIVITEITEN

Juni 2013

Je hebt een functie waardoor je in contact kunt komen met slachtoffers van mensenhandel met het oogmerk van uitbuiting van gedwongen bedelen en strafbare activiteiten. Indien zich een dergelijke situatie voordoet, heb je de mogelijkheid om een aantal signalen te herkennen die op mensenhandel duiden en de betreffende persoon door te verwijzen naar de bevoegde instanties voor verdere (formele) identificatie en ondersteuning. Mensenhandel vormt een ernstige schending van de mensenrechten en alles dient in het werk te worden gesteld om mogelijke slachtoffers te identificeren en beschermen. De definities, indicatoren en procedures die in dit document worden beschreven, zijn bedoeld om je basisadviezen te geven over de wijze waarop je met mogelijke slachtoffers moet omgaan en welke actie je kunt ondernemen. Uitgebreidere richtlijnen zijn via internet beschikbaar op:

<http://www.hetccv.nl/dossiers/Mensenhandel/menutoolbox/index>

en in het Engels, Bulgaars, Frans, Grieks, Roemeens en Spaans op:

<http://www.fei.gouv.fr/fr/nos-projets/focus-sur/euro-trafguid.html>

WAT IS MENSENHANDEL ?

In Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van Europa wordt onder **mensenhandel** het volgende verstaan: “het werven, vervoeren, overbrengen, huisvesten of opnemen van personen, daaronder begrepen de wisseling of overdracht van de controle over deze personen, door dreiging met of gebruik van geweld of andere vormen van dwang, door ontvoering, bedrog, misleiding, machtsmisbruik of misbruik van een kwetsbare positie of het verstrekken of in ontvangst nemen van betalingen of voordelen, teneinde de instemming van een persoon te verkrijgen die controle heeft over een andere persoon, ten behoeve van uitbuiting. [...]Uitbuiting omvat ten minste gedwongen prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of dienstverlening - bedelarij daaronder begrepen – slavernij en met slavernij vergelijkbare praktijken, dienstbaarheid, uitbuiting van strafbare activiteiten, en de verwijdering van organen.”

De definitie van mensenhandel is derhalve opgebouwd uit drie elementen: een **HANDELING** die met gebruik van bepaalde **MIDDELEN** wordt uitgevoerd met als **DOEL** uitbuiting. De **HANDELINGEN**, **MIDDELEN** en **DOELEN** kunnen als volgt worden samengevat:

HANDELING	MIDDEL	DOEL
– werven	– dreiging	– gedwongen prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting
– vervoeren	– geweld	
– overbrengen	– andere vormen van dwang	– gedwongen arbeid of diensten, inclusief bedelarij
– huisvesten	– ontvoering	
– opnemen van personen,	– fraude	– slavernij en met slavernij vergelijkbare praktijken
– wisseling of overdracht van de controle over deze personen	– misleiding	
	– machtsmisbruik of misbruik van een kwetsbare positie	– dienstbaarheid
	– geven of ontvangen van betalingen of voordelen, om de instemming van een persoon te verkrijgen die zeggenschap heeft over een andere persoon	– uitbuiting van strafbare activiteiten
		– de verwijdering van organen

Dit betekent dat je, indien je signalen herkent die erop kunnen wijzen dat een persoon een van bovengenoemde handelingen heeft ondergaan, waarbij een van de vermelde middelen zijn toegepast, met het oogmerk van een van de genoemde vormen van uitbuiting, wellicht te maken hebt met een slachtoffer van mensenhandel.

NB: Indien het een **kind** betreft, is het niet nodig om na te gaan of een van de genoemde MIDDELEN is gebruikt. De combinatie van een verrichte **handeling** met een vorm van uitbuiting als **doel** is voldoende om te veronderstellen dat er sprake is van mensenhandel.

WAT IS UITBUITING VAN GEDWONGEN BEDELARIJ OF STRAFBARE ACTIVITEITEN?

De EU-richtlijn beschouwt gedwongen bedelarij en de uitbuiting van strafbare activiteiten als vormen van arbeidsuitbuiting. De uitdrukking “uitbuiting van strafbare activiteiten” dient te worden begrepen als uitbuiting van een persoon om onder andere de volgende activiteiten uit te voeren: zakkenrollen, winkeldiefstal, drugs-handel en andere, vergelijkbare activiteiten die strafbaar zijn en financieel gewin met zich meebrengen.

WAT MOET JE DOEN ALS DE PERSOON ZEGT DAT HIJ/ZIJ VRIJWILLIG BEDELT OF VRIJWILLIG EEN STRAFBARE ACTIVITEIT VOOR IEMAND ANDERS VERRICHT?

Dat doet er niet toe. Als de persoon een **kind** is, hoeft niet te worden bewezen dat middelen werden gebruikt om het kind te dwingen of misleiden.

Als de persoon een **volwassene** is, doet het er ook niet toe of hij/zij ermee heeft ingestemd, indien een of meer van de genoemde MIDDELEN zijn gebruikt om de persoon in een vorm van arbeidsuitbuiting te brengen.

KAN IEDEREEN EEN SLACHTOFFER WORDEN VAN MENSENHANDEL GERICHT OP UITBUITING VAN STRAFBARE ACTIVITEITEN?

Ja, iedereen kan slachtoffer worden van mensenhandel gericht op gedwongen bedelarij of uitbuiting van strafbare activiteiten: mannen en vrouwen, volwassenen en kinderen, Nederlanders en buitenlanders (ongeacht hun wettelijke status) kunnen slachtoffer zijn. Sommige mensen lopen meer risico, bijvoorbeeld migranten (met name als zij al in hun land van herkomst bij dergelijke activiteiten betrokken waren) of personen die eerder bij strafbare activiteiten betrokken waren, ook als ze daar niet toe werden gedwongen, of mensen uit bepaalde gemeenschappen/minderheden die door andere personen uit hun gemeenschap kunnen worden gedwongen, of straatkinderen en andere kinderen zonder ouders of voogd, omdat ze een gemakkelijk doelwit zijn voor criminelen, die hen onder dwang kunnen werven om te bedelen of strafbare activiteiten te verrichten.

IEMAND HEEFT VEEL GELD BETAALD OM ILLEGAAL HET LAND BINNEN TE KOMEN. BETEKENT DIT DAN OOK DAT HIJ/ZIJ EEN SLACHTOFFER VAN MENSENHANDEL IS?

Niet noodzakelijkerwijs. Het feit dat iemand wordt betaald voor het regelen van een illegale grensoverschrijding, is niet hetzelfde als mensenhandel. In dergelijke gevallen gaat het om mensensmokkel.

De handel in mensen is iets anders dan het smokkelen van migranten. Mensensmokkel is een misdrijf, bestaande uit het ten behoeve van financieel of materieel voordeel tot stand brengen van een illegale binnenkomst van een persoon in een land waarvan de betrokkene geen onderdaan of ingezetene is.

VN-Mensensmokkelprotocol, artikel 3, onder (a): “Mensensmokkel: het bewerkstelligen, teneinde rechtstreeks of indirect een financieel of andere materieel voordeel te behalen, van de illegale binnenkomst van een persoon in een verdragsluitende staat waarvan de betrokkene geen onderdaan of ingezetene is.”

In geval van smokkel stemt de migrant ermee in iemand (de smokkelaar) geld te betalen om zijn/haar binnenkomst te organiseren en/of faciliteren in een land waarvan de betrokkene geen onderdaan of ingezetene is.

Smokkelaars houden zich niet bezig met wat er met de migranten gebeurt nadat zij de grens zijn overgebracht. Het doel van smokkelaars is namelijk niet om migranten uit te buiten nadat zij hun bestemming hebben bereikt, maar alleen om financieel voordeel te behalen. Smokkelen is een misdrijf tegen de staat (illegale binnenkomst), niet tegen de migrant (die voor een dienst heeft betaald).

De vier belangrijkste verschillen tussen mensensmokkel en mensenhandel kunnen als volgt worden samengevat:

	<u>MENSENHANDEL</u>	<u>SMOKKELEN VAN MIGRANTEN</u>
Doel	Uitbuiting	Financieel of ander materieel voordeel
Toestemming	Instemming niet relevant	Ja
Transnationaal karakter	Niet vereist	Vereist
Misdrijf	Tegen de persoon	Tegen de staat

Een van de verschillen tussen beide termen betreft de toestemming. In geval van smokkel heeft een persoon de smokkelaar zijn/haar toestemming gegeven om de grens over gesmokkeld te worden. De betreffende persoon is een “klant” die voor de dienst betaalt om illegaal een bepaald land binnen te kunnen komen.

Niettemin kunnen mensensmokkel en mensenhandel met elkaar in verband staan en kan het lastig zijn om deze twee misdrijven van elkaar te onderscheiden. In een groep van personen die illegaal de grens oversteken kunnen zowel gesmokkelde personen zitten als personen die slachtoffer van mensenhandel zijn, aangezien criminele netwerken met elkaar verbonden zijn. Ook kan een migrant die toestemming geeft om een bepaald land binnengesmokkeld te worden, tijdens het vervoer of op zijn/haar bestemming alsnog het slachtoffer worden van mensenhandel.

WAAROM IS HET BELANGRIJK OM IEMAND ALS EEN SLACHTOFFER VAN MENSENHANDEL TE SIGNALEREN?

Het is belangrijk dat je weet en de betreffende persoon kunt uitleggen waarom je hem/haar als een slachtoffer van mensenhandel signaleert. Vaak willen mensen namelijk niet graag als slachtoffer worden aangeduid en vinden zij die benaming niet op zichzelf van toepassing. Het signaleren van mogelijke slachtoffers van mensenhandel is echter belangrijk, omdat deze mensen zeer waarschijnlijk gevaar lopen en het de taak van professionals is om hen te beschermen. Door het signaleren en ondersteunen van mogelijke slachtoffers lever je tevens een bijdrage aan de strijd tegen de georganiseerde misdaad. De belangrijkste redenen waarom signalering van belang is, worden hieronder nader gespecificeerd:

- De betreffende persoon moet beschermd worden tegen mensen die hem/haar uitbuiten, schade toebrengen of bedreigen.
- Degenen die strafbare activiteiten (en bedelarij in sommige landen) uitvoeren zijn criminelen. Indien niet is gebleken dat deze personen deze activiteiten gedwongen uitvoeren, kunnen ze worden gearresteerd en veroordeeld. Het is daarom van het grootste belang dat mensen die door anderen worden gedwongen om strafbare activiteiten uit te voeren worden gesignaleerd en geïdentificeerd. Zij dienen als slachtoffers van mensenhandel te worden behandeld, niet als criminelen.
- Een buitenlander die zonder de juiste rechtsgeldige documenten in een land van bestemming verblijft, zou zonder signalering in een detentiecentrum kunnen worden geplaatst, ook als hij/zij een slachtoffer van mensenhandel is. Mogelijke slachtoffers van mensenhandel moeten als slachtoffer worden behandeld en niet als illegaal.
- Nadat iemand als mogelijk slachtoffer van mensenhandel is gesignaleerd, wordt hij/zij doorverwezen naar de bevoegde instantie, die de mogelijkheid heeft bescherming te bieden en die ervoor kan zorgen dat slachtoffers de dingen krijgen die zij onmiddellijk en op de korte termijn nodig hebben.
- Het signaleren van mogelijke slachtoffers kan ertoe bijdragen dat andere mannen en vrouwen, of jongens en meisjes, die op dezelfde of op een soortgelijke manier worden uitgebuit, uit hun situatie worden bevrijd, aangezien mensenhandelaren over het algemeen meer dan één slachtoffer maken.
- Een eerstelijns signalering kan bijdragen tot het verzamelen van bewijsmateriaal en kan tot de arrestatie en vervolging leiden van degenen die misbruik van het slachtoffer hebben gemaakt.
- Dit kan uiteindelijk tot compensatie en juridische verhaalmogelijkheden voor het slachtoffer leiden.

WAT MOET JE DOEN EN OP WELKE MANIER?

Je rol is beperkt tot het **herkennen van de signalen** die erop kunnen wijzen dat iemand het slachtoffer van mensenhandel is. Mocht dat zo zijn, dan dien je **de bevoegde instanties hiervan in kennis te stellen en de betreffende persoon aan te bieden hem/haar door te verwijzen voor formele identificatie en ondersteuning.**

1 ZORG VOOR VEILIGHEID EN REGEL DE PRIMAIRE BEHOEFTE

- Zorg ervoor dat de situatie voor de betreffende persoon en voor jezelf veilig is. Indien dat niet het geval is (bijvoorbeeld als een leidinggevende meeluistert en jou of de betreffende persoon bedreigt), moet je weggaan **en de politie inschakelen.**
- Zorg ervoor dat de betreffende persoon onderdak, eten en iets te drinken krijgt en dat hij/zij de gelegenheid krijgt tot rust te komen en dat er, waar van toepassing, aan andere primaire behoeften wordt voldaan.

2 CONTROLEER OF HET OM EEN KIND GAAT

- Beoordeel of het om een kind (jonger dan 18 jaar) gaat, aangezien voor minderjarigen specifieke procedures dienen te worden gevolgd. Houd daarbij in het achterhoofd dat sommige jongeren onder de 18 jaar redenen kunnen hebben om zich als volwassene voor te doen.
- Als je twijfelt of het om een kind gaat, moet je ervan uitgaan dat hij/zij inderdaad een kind is en dien je de bijbehorende procedures te volgen. In een latere fase zal een gespecialiseerde instantie de juiste leeftijd formeel vaststellen.
- Als het (waarschijnlijk) om een kind gaat, dien je, indien je voldoende aanleiding hebt om te veronderstellen dat het kind op een of andere manier is uitgebuit, onmiddellijk contact op te nemen met de **afdeling of instantie die verantwoordelijk (of bevoegd) is voor de bescherming van kinderen.** Deze afdeling hanteert doorgaans een multidisciplinaire aanpak, hetgeen betekent dat ook psychologen en artsen bij het identificatieproces worden betrokken. Het is hun verantwoordelijkheid verder uit te zoeken in hoeverre het kind slachtoffer van mensenhandel is. In de tussentijd is het belangrijk dat het kind zich veilig voelt en dat je aandacht aan zijn/haar angsten besteedt. De gespecialiseerde afdeling beslist of en hoe contact zal worden opgenomen met de ouders/voogd.

Door middel van gebaren of eenvoudig taalgebruik kun je vaak voldoende communiceren om de betreffende persoon een veilig gevoel te geven en vast te stellen of het om een kind gaat. Om vervolgens te kunnen bepalen of het een slachtoffer van mensenhandel betreft, moet je zeker weten dat de betreffende persoon de taal begrijpt die jij spreekt. Indien dat niet het geval is, dien je aan te bieden om een tolk in te schakelen wiens naam of profiel voor jou en voor het mogelijke slachtoffer acceptabel is. **Ga nooit akkoord met het inschakelen van bekenden, vrienden of “collega’s” uit dezelfde groep** als die van het mogelijke slachtoffer, omdat deze personen banden met de mensenhandelaar kunnen hebben.

- Geef het mogelijke slachtoffer de noodzakelijke basisinformatie, bestaande uit wie je bent, voor welke organisatie je werkt en wat het doel van het gesprek is.
- **Vraag zijn/haar toestemming** voor het gesprek en vertel hem/haar dat hij/zij je te allen tijde mag onderbreken of vragen stellen. Informeer hem/haar dat zijn/haar identiteit uitsluitend met zijn/haar toestemming zal worden doorgegeven aan organisaties die deze informatie nodig hebben om de noodzakelijke ondersteuning te regelen.
- Vraag zijn/haar toestemming om indien nodig tijdens het gesprek aantekeningen te maken en leg uit waarom je dat doet.
- Houd er bij het praten met en luisteren naar de betreffende persoon altijd rekening mee dat de **mensenrechten centraal moeten staan** bij je aanpak en dat slachtoffers van mensenhandel rechten hebben.

Het is je taak om **de situatie te observeren en naar de persoon te luisteren**, teneinde voldoende informatie te verzamelen om vast te kunnen stellen of het mogelijk om een slachtoffer van mensenhandel gaat. Waar mogelijk is het raadzaam om de waargenomen signalen die op mensenhandel wijzen te documenteren door beschikbaar bewijsmateriaal te verzamelen.

Om het signaleren te vergemakkelijken bevat deze handleiding een lijst van signalen die erop kunnen duiden dat de betreffende persoon een slachtoffer van mensenhandel is.

Lees de lijst van signalen (bladzijde 18-19) door. Het zijn voorbeelden van situaties die erop kunnen duiden dat de persoon een slachtoffer van mensenhandel is. Sommige signalen kunnen door observatie van de persoon worden waargenomen, terwijl andere signalen kunnen worden afgeleid uit wat hij/zij je vertelt. Zorg ervoor dat je de bijlage bij de hand hebt en kruis signalen, zodra je die herkent, aan op het bijgevoegde formulier (bladzijde 21). Op die manier kun je beter beslissen of je de betreffende persoon naar een bevoegde instantie moet doorverwijzen.

Als je na afloop van het gesprek tot de conclusie komt dat de betreffende persoon een slachtoffer van mensenhandel zou kunnen zijn, **dien je deze persoon aan te bieden hem/haar naar een gespecialiseerde instantie door te verwijzen**, die in staat is hem/haar op de korte, middellange en eventueel lange termijn ondersteuning en bescherming te bieden. De volgende paragraaf helpt je om de betreffende persoon uit te leggen wat er gaat gebeuren nadat hij/zij is doorverwezen naar de gespecialiseerde instantie die verantwoordelijk is voor de formele identificatie. Als je het idee hebt dat je de vervolgstappen voor de formele identificatie niet goed aan het mogelijke slachtoffer kunt uitleggen, vertel hem/haar dan alleen dat een van de medewerkers van de gespecialiseerde instantie het hele proces aan hem/haar zal uitleggen en alle vragen van hem/haar zal beantwoorden, zodra hij/zij contact met die gespecialiseerde instantie heeft.

6

GEEF WAAR NODIG EEN TOELICHTING OP DE VERSCHILLENDE STAPPEN VAN HET IDENTIFICATIEPROCES VAN SLACHTOFFERS VAN MENSENHANDEL

Het mogelijke slachtoffer zal je misschien vragen wat er gaat gebeuren, nadat hij/zij is doorverwezen naar de instantie die verantwoordelijk is voor het identificeren van slachtoffers van mensenhandel. **Onderstaande informatie helpt je bij het beantwoorden van dergelijke vragen, als je het gevoel hebt dat je daartoe in staat bent.**

Indien de betreffende persoon instemt met de doorverwijzing naar de bevoegde instantie, wordt hij/zij ondervraagd door een van de specialisten die voor de formele identificatie van slachtoffers van mensenhandel verantwoordelijk zijn. Na de formele identificatie als vermoedelijk slachtoffer van mensenhandel wordt de betreffende persoon als slachtoffer behandeld en kan hij/zij gebruik maken van de ondersteuning zoals vastgelegd in de nationale wet- en regelgeving inzake slachtoffers van mensenhandel, totdat er eventueel nieuwe bewijzen worden gevonden die deze identificatie tegenspreken.

Voor een volwassene geldt dat hij/zij, nadat hij/zij als vermoedelijk slachtoffer is gesignaleerd en hij/zij toestemming geeft, recht heeft op:

- een herstel- en bedenktijd van minstens dertig dagen¹, gedurende welke tijd een slachtoffer zonder rechtsgeldige verblijfplaats het recht heeft om in het land te verblijven, om te herstellen van zijn/haar beproevingen en om een gefundeerd besluit te nemen of hij/zij met de bevoegde autoriteiten wil samenwerken om de mensenhandelaar te vervolgen;
- bescherming tegen eerdere uitbuiters/mensenhandelaren middels veiligheidsmaatregelen die op basis van een risicobeoordeling en na overleg met het slachtoffer worden vastgesteld;
- bescherming van zijn/haar fysieke veiligheid en welzijn, met inbegrip van eventuele maatregelen voor een veilige huisvesting;
- de diensten van een tolk;
- gratis rechtsbijstand;
- waar nodig, medische en farmaceutische hulp;
- psychosociale diensten en zorg.

In een later stadium zal deze of een andere bevoegde instantie de zaak uitgebreider onderzoeken om de betreffende persoon al dan niet de formele status van slachtoffer van mensenhandel te verlenen. Deze formele status geeft recht op:

- een verblijfs-/werkvergunning voor de lange termijn voor slachtoffers uit derde landen zonder verblijfstitel;
- toegang tot compensatie;
- opleiding/scholing voor de jongste slachtoffers;
- reguliere medische en farmaceutische zorg;
- veilige en waardige repatriëring (indien slachtoffers dit willen) naar het land van herkomst (en soms naar een ander land).

1. In sommige EU-landen is de bedenktijd drie maanden, maar deze tijd dient minstens dertig dagen te zijn (overeenkomstig het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bestrijding van mensenhandel).

Voor een kind dat vermoedelijk slachtoffer is zijn specifieke maatregelen beschikbaar, zodra hij/zij als mogelijk slachtoffer van mensenhandel is gesignaleerd. Deze maatregelen zijn:

- speciale maatregelen van de bevoegde instanties om de identiteit en de nationaliteit van het kind vast te stellen en om te bepalen of het kind begeleid was;

- het beschikbaar stellen van juridische bijstand;
- toegang tot compensatie;
- de verplichting van de bevoegde instanties om er alles aan te doen om de familie van de minderjarige op te sporen;
- toegang tot scholing of andere opleidingsvormen;
- de mogelijkheid van vrijwillige terugkeer indien de minderjarige dit wil en nadat de bevoegde instanties voor de bescherming van kinderen hebben vastgesteld wat het beste is voor het kind.

7

ONDERNEEM ACTIE

Na afloop van het gesprek met de betreffende persoon zijn er vier mogelijke vervolgstappen:

- A** Het gaat om een **kind**: het eerste wat je moet is contact opnemen met de **verantwoordelijke (of bevoegde) afdeling of instantie voor de bescherming van kinderen**.

Het gaat om een **volwassene**:

- B** Als je vermoedt dat hij/zij een **slachtoffer van mensenhandel** is en hij/zij **instemt met doorverwijzing** naar de gespecialiseerde instantie, moet je contact opnemen met de instantie om de betreffende persoon naar hen door te verwijzen.
- C** Als je vermoedt dat hij/zij een **slachtoffer van mensenhandel** is en hij/zij **niet instemt met doorverwijzing** (althans voorlopig niet) naar de gespecialiseerde instantie, dien je de betreffende persoon te vragen er nog eens over na te denken en geef je hem/haar een lijst met contactgegevens voor het geval hij/zij van gedachten verandert. Daarnaast geef je hem/haar de gegevens van de organisaties die opspecifieke gebieden hulp kunnen bieden, zoals medische controles of juridische bijstand. **Let op: het is in sommige landen verplicht om de autoriteiten te informeren als je constateert dat er sprake is van een misdrijf, ongeacht of het slachtoffer daar toestemming voor geeft. In dat geval moet je de autoriteiten op de hoogte stellen.**
- D** **Indien je niet denkt dat de betreffende persoon een slachtoffer van mensenhandel is, maar de persoon toch hulp nodig heeft, overhandig hem/haar dan een lijst met de gegevens van specifieke hulporganisaties en een brochure met informatie over mensenhandel.**

OVERZICHT

CONTACTPUNTEN IN NEDERLAND

OM CONTACT OP TE NEMEN MET DE BEVOEGDE INSTANTIES OVER KWESTIES INZAKE MENSENHANDEL

- Voor directe hulp en ondersteuning

Politie : alarmnummer 112

Medische hulpverlening :
alarmnummer 112

**Gespecialiseerd soa/hiv-centrum
van de GGD Nederland** :
+31 (0)30 252 30 04

VOOR MELDINGEN VAN GEVALLEN VAN MENSENHANDEL

Lokale politie : +31 (0)900 8844

Inspectie SZW :
+31 (0)800 5151

Meld Misdaad Anoniem (M.) :
+31 (0)800 7000

VOOR GESPECIALISEERDE INFORMATIE EN KENNIS OVER MENSENHANDEL (ALLE VORMEN) EN VOOR ONDERDAK VOOR EN ONDERSTEUNING VAN SLACHTOFFERS VAN MENSENHANDEL

CoMensha

Bezoekadres : Regentesselaan 31
Postadres : Johan van
Oldenbarneveltlaan 34-36,

3818 HB Amersfoort

Telefonische helpdesk : +31 (0)33 448
1186

Helpdesk : elke werkdag
van 9.00-17.00 uur.

Internet : www.comensha.nl

Fairwork

Bezoekadres : Postbus 15539

Postadres : Postbus 15539,
1001 NA Amsterdam

Tel : +31 (0)20 760 0809

E-mail : info@fairwork.nu

Amsterdam Coördinatiepunt Mensenhandel

Adres : Roggeveenstraat 8,
1013 PV Amsterdam

Tel : +31 (0)20 626 3800

E-mail : acm@hvoquerido.nl

Nidos (afdeling kindbescherming)

Tel : +31 (0)33 422 0890

Bureau Jeugdzorg (op 15 locaties)

www.bureaujeugdzorg.info/Hoofdlocaties

VOOR INFORMATIE VOOR MEISJES/VROUWEN JONGER DAN 23 JAAR DIE AAN HUN MENSENHANDELAAR, SOUTENEUR OF LOVERBOY WILLEN ONTSNAPPEN

Asja - Fier Fryslân

Tel : +31 (0)900 567 5678

E-mail : info@fierfryslan.nl

Internet : www.fierfryslan.nl

**VOOR INFORMATIE OMTRENT
WETGEVING DIE OP MIGRANTEN
VAN TOEPASSING IS**

Immigratie- en Naturalisatiedienst

Tel : +31 (0)900 123 4561

Internet : www.ind.nl

Hoofdkantoor IOM in Nederland

Tel : +31 (0)70 318 1500

Vluchtelingenwerk Nederland

Bezoekadres : Surinameplein 122,

1058 GV Amsterdam

Postadres : Postbus 2894,

1000 CW Amsterdam

**VOOR SPECIFIEKE INFORMATIE
VOOR EN ONDERSTEUNING VAN
SEKSWERKERS**

Prostitutie en

Gezondheidscentrum 292

Bezoekadres : Nieuwezijds

Voorburgwal 292, 1012 RT Amsterdam

Tel : +31 (0)20 531 86 00

E-mail : info@pg292.nl

Spot 46

Bezoekadres : Herengracht 46a,

2511 EJ Den Haag

Tel : +31 (0)20 345 7010

E-mail : info@spot46.nl

Stichting Humanitas

Bezoekadres : Pieter de Hoochweg

110, 3024 BH Rotterdam

Tel : +31 (0)10 461 5100

De Tussenvoorziening

Bezoekadres : Wittevrouwenkade 6,

3512 CR Utrecht

Tel : +31 (0)30 234 0819

**VOOR SPECIFIEKE INFORMATIE
OVER ARBEIDSUITBUITING**

Inspectie SZW

Internet : www.inspectieszw.nl

Tel : +31 (0)800 5151

**VOOR SPECIFIEKE INFORMATIE
OVER SEKSUELE UITBUITING VAN
KINDEREN EN JONGEREN**

**Defence for Children International -
ECPAT Nederland**

Bezoekadres : Hooglandse Kerkgracht

17G, 2312 HS Leiden

Tel : +31 (0)71 516 0980

E-mail : info@ecpat.nl

WAT ZIJN DE INDICATOREN VOOR MENSENHANDEL MET HET OOGMERK VAN GEDWONGEN BEDELARIJ EN STRAFBARE ACTIVITEITEN?

Dit gedeelte is bedoeld om je te helpen bij het signaleren van mensenhandel door het herkennen van signalen van **HANDELINGEN, MIDDELEN EN UITBUITING VAN STRAFBARE ACTIVITEITEN**. Niet alle signalen zullen aanwezig zijn in het geval waarmee jij bezig bent. In een ander document (de Guidelines / Richtlijnen) staat uitgebreidere informatie over deze signalen, over de methoden die je kunt gebruiken om informatie over de signalen te verkrijgen, en over het bewijs dat je kunt verzamelen. De signalen die je kunt waarnemen door een persoon te observeren zijn **oranje** aangegeven, terwijl de signalen die je kunt afleiden uit datgene wat hij/zij je vertelt niet gemarkeerd zijn. Houd hierbij in gedachten dat de onderstaande lijsten niet volledig zijn, omdat er signalen toegevoegd of gewijzigd kunnen worden naar aanleiding van veranderingen in de werkwijze van mensenhandelaren.

Nadat je (waar mogelijk) de observatiefase hebt doorlopen en het gesprek met de betreffende persoon hebt afgerond, moet je in staat zijn om (een deel van) de tabel in bijlage 1 in te vullen.

DOEL: HEB JE EEN OF MEER VAN DE VOLGENDE SIGNALEN WAARGENOMEN DAT DE BETREFFENDE PERSOON GEDWONGEN WORDT OM TE BEDELEN OF STRAFBARE ACTIVITEITEN TE VERRICHTEN?

- De persoon bedelt / verkoopt drugs / verricht strafbare activiteiten elke dag, de hele dag door.
- De persoon wordt van de ene plaats naar de andere verplaatst om te bedelen of strafbare activiteiten uit te voeren, zonder zijn/haar instemming.
- De betreffende persoon lijkt gehandicapt, zwanger of anderszins kwetsbaar.

HANDELING: HEB JE EEN OF MEER VAN DE VOLGENDE SIGNALEN WAARGENOMEN?

WERVING

- De betreffende persoon wist niet waar hij/zij ging werken.
- De betreffende persoon heeft heel veel geld betaald voor het vervoer of de overbrenging.

VERVOER, OVERBRENGING

- De betreffende persoon heeft niet zijn/haar eigen vervoer georganiseerd of weet niet wat de route van de plaats van herkomst naar zijn/haar bestemming is.
- De betreffende persoon lijkt bang te zijn voor de man/vrouw die hem/haar vergezelt.
- Een derde persoon geeft de betreffende persoon zijn/haar paspoort terug vlak voor het oversteken van de grens.

- De reizigers in een groep lijken elkaar niet te kennen.

HUISVESTING, OPVANG

- De betreffende persoon woont en slaapt op een plek die de uitbuiters beheert.
- De slaapruiimte is overvol en ongezonder, er zijn geen primaire sanitaire voorzieningen, de privacy is beperkt of er is helemaal geen recht op privacy.
- De betreffende persoon heeft beperkte bewegingsvrijheid op zijn/haar verblijfslocatie.

MIDDELEN: HEB JE EEN OF MEER VAN DE VOLGENDE SIGNALEN WAARGENOMEN?

DREIGING

- De betreffende persoon vertoont tekenen van vrees en angst, vooral in aanwezigheid van mensen die in de buurt van de betreffende persoon blijven terwijl hij/zij bedelt of strafbare activiteiten verricht, of mensen die de betreffende persoon tijdens het vervoer, het overbrengen of bij het passeren van de grens begeleiden.
- De betreffende persoon maakt onsamenhangende opmerkingen of lijkt geïndoctrineerd.
- Mannen en vrouwen die in de buurt van de betreffende persoon blijven terwijl hij/zij bedelt of strafbare activiteiten verricht, of die de betreffende persoon tijdens het vervoer, het overbrengen of het passeren van de grens begeleiden, gedragen zich agressief naar de betreffende persoon.

GEBRUIK VAN GEWELD

- De betreffende persoon heeft zichtbare verwondingen (bijv. blauwe plekken, littekens, snijwonden, wonden aan de mond of tanden of brandwonden van sigaretten).
- De betreffende persoon geeft signalen af dat hij/zij bang is of zich niet op zijn/haar gemak voelt (bijv. zweten, trillen, moeite met het beantwoorden van rechtstreekse vragen of vermijding van oogcontact, zonder dat dit verband houdt met de cultuur waaruit hij/zij afkomstig is).

BEPERKING VAN DE BEWEGINGSVRIJHEID

- De betreffende persoon woont op een plaats die de uitbouter (bijv. de leider van een ben-de) heeft bepaald.
- Op de verblijfplaats worden controlemechanismen gebruikt, zoals videobewaking, borden met de waarschuwing dat mensen de ruimte niet mogen verlaten, ramen die niet open kunnen of die gebarricadeerd zijn, gesloten deuren etc.

ISOLATIE

- De betreffende persoon weet niet wat zijn/haar woonplaats of adres is.
- De verblijfplaats bevindt zich op een afgelegen locatie die moeilijk met het openbaar of eigen vervoer te bereiken is.
- De betreffende persoon heeft beperkte of geen toegang tot communicatiemiddelen (bijv. telefoon, post, internet).
- De uitbouter controleert de contacten met andere mensen en staat erop vragen namens de betreffende persoon te beantwoorden en/of alles wat gezegd wordt te vertalen.

ACHTERHOUDEN VAN DOCUMENTEN

- De betreffende persoon heeft geen (toegang tot zijn/haar) identiteitsdocumenten (paspoort, identiteitsbewijs, visum, werk- of verblijfsvergunning) of andere belangrijke persoonlijke bezittingen (retourticket) en kan daar ook niet op verzoek over beschikken.
- Andere mensen bevinden zich in dezelfde situatie en hebben ook geen toegang tot hun identiteitsdocumenten.
- De identiteitsdocumenten lijken vervalst te zijn.

INHOUDING VAN LOON

- De betreffende persoon mag het geld dat hij met de strafbare activiteiten heeft verdiend niet houden.
- De betreffende persoon wordt gedwongen om eten te kopen of de uitbouter huur te betalen.

MISLEIDING

- De betreffende persoon wist niet dat hij/zij moest bedelen of strafbare activiteiten moest uitvoeren.

MISBRUIK VAN KWETSBARE POSITIE

- De betreffende persoon beschikt niet over alle benodigde vergunningen, zoals een verblijfs- of werkvergunning.
- De betreffende persoon behoort tot een groep die gediscrimineerd wordt of die in de samenleving niet over dezelfde rechten beschikt (bijv. op basis van sekse, vluchtelingen-/asielstatus, etnische afkomst, handicaps, het feit dat iemand een wees is of lid van een religieuze of culturele minderheid).
- De betreffende persoon heeft weinig opleiding genoten en/of is analfabeet of spreekt/begrijpt de lokale taal niet.
- De betreffende persoon bevindt zich in een situatie waarin hij/zij op meerdere manieren van anderen afhankelijk is (hij/zij is bijvoorbeeld afhankelijk van de werkgever voor onderdak, eten, banen voor familieleden of andere behoeften).
- De betreffende persoon praat angstig/terughoudend over zijn/haar religieuze of culturele overtuiging.

SCHULDENLAST

- De betreffende persoon moet een buitensporige vergoeding betalen voor werving, vervoer, huisvesting of eten, en deze vergoeding wordt rechtstreeks ingehouden op zijn/haar loon.
- De terugbetalingsregeling voor voorschotten op het loon is onduidelijk of gemanipuleerd.
- De rentetarieven voor voorschotten op het loon zijn onredelijk en soms zelfs hoger dan de wettelijke norm.
- Ouders hebben een vergoeding gekregen om hun kind met de mensenhandelaren mee te laten gaan.

**BIJLAGE 1 :
IN TE VULLEN TIJDENS
DE SIGNALERINGSFASE**

HANDLEIDING

Werving

Vervoer/overbrenging

Huisvesting/opnemen

MIDDELEN

Dreiging

Geweld

Beperking van bewegingsvrijheid

Isolatie

Achterhouden van documenten

Inhouden van loon

Fraude/misleiding

Machtsmisbruik / misbruik van een kwetsbare positie

DOEL

Geven of ontvangen van betalingen.

Arbeidsuitbuiting

Seksuele uitbuiting

Gedwongen bedelarij of strafbare activiteiten

0
Geen signalen

1
Aanwezigheid
van signalen

2
Bewijs

3
Meer info
vereist

**Deze praktische handleiding is tot stand gekomen in het EU-project :
"Development of common guidelines and procedures on identification of victims of human trafficking".**

Euro TrafGULD

FEI - Ministère des Affaires étrangères
27, rue de la Convention
CS 91533 - 75732 Paris Cedex 15

With the financial support from
the Prevention of and Fight against Crime
Programme of the European Union, European
Commission-Directorate-General Home Affairs.